(ולא להיתר מצטרף לאיסור כדברי ר' יוחנן)

*ליתן טעם כעיקר שאם שרה ענבים במים ויש בהן טעם יין חייב, מכאן אתה דן לכל התורה כולה: ומה נזיר שאין איסורו איסור עולם, ואין איסורו איסור הנאה, ויש היתר לאיסורו, עשה בו טעם כעיקר, כלאים שאיסורו איסור עולם, ואיסורו איסור הנאה, ואין היתר לאיסורו, אינו דין שיעשה טעם כעיקר והוא הדין לערלה בשתים. הא מני רבנן היא, ורבי יוחנן דאמר כרבי עקיבא, הי ר"ע אילימא ר"ע דמתני' דתנן *רבי עקיבא אומר נזיר ששרה פתו ביין ויש בו לצרף כדי כזית, חייב, וממאי דמפת ומיין דילמא מיין לחודיה, וכי תימא מיין לחודיה מאי למימרא, הא קמ"ל דאע"ג דאתערובת? אלא ר"ע דברייתא דתניא ר"ע אומר נזיר ששרה פתו ביין ואכל כזית מפת ומיין חייב ור"ע טעם כעיקר מנא ליה? יליף מבשר בחלב, לאו טעמא בעלמא הוא ואסור הכא נמי לא שנא *ורבנן מבשר בחלב לא גמרינן דחידוש הוא. ומאי חידוש אילימא דהאי לחודיה והאי לחודיה שרי ובהדי הדדי אסור, כלאים נמי האי לחודיה והאי לחודיה שרי ובהדדי אסור, אלא דאי תרו ליה כולי יומא בחלבא שרי, בשיל ליה בשולי אסור, ור"ע נמי בשר בחלב ודאי חידוש הוא: אלא יליף מגיעולי נכרים, גיעולי נכרים לאו טעמא בעלמא הוא ואסור הכא נמי ל"ש, ורבנן גיעולי נכרים נמי חידוש הוא דהא כל נותן טעם לפגם מותר דגמרינן מנבילה והכא אסור ורבי עקיבא כדרב *חייא בריה דרב הונא דאמר לא אסרה תורה אלא *בקדירה בת יומא הלכך לאו נותן טעם לפגם הוא, ורבנן קדירה בת יומא נמי לא אפשר דלא פגמה פורתא. א"ל רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי מדרבנן נשמע לרבי עקיבא: מי לא אמרי רבנן משרת ליתן טעם כעיקר מכאן אתה דן לכל איסורין שבתורה לרבי עקיבא נמי משרת להיתר מצטרף לאיסור (**)מכאן אתה דן לכל איסורין שבתורה כולה א"ל

משום

ליתן טעם כעיקר. לעשות טעמו של איסור כעיקרו וממשו: **ויש בהן.** במים טעם יין: **חייב.** בכזית מהן, והא לאו משום היתר מצטרף לאיסור הוא אלא משום דאיתעביד ליה כוליה איסור אבל היתר מצטרף לאיסור לא ילפינן מינה: **לכל התורה כולה.** שיהא טעמו של איסורין כממשו: **שאין איסורו איסור עולם.** אלא כמה שפירש, ואם סתם, שלשים יום, וענבים ויין מותרין לו בהנאה: **ויש לו היתר לאיסורו.** אף תוך זמן על ידי (הפרה) חכם: **כלאים.** כלאי הכרם: **איסור עולם.** זרע חטה וחרצן הכל אסור לעולם: **והוא הדין לערלה בשתים.** ק"ו זה אתה דן לערלה בשתי דרכים דאיסורו איסור הנאה, ואין היתר לאיסורו, בתוך שלש מה שאין כן בנזיר, ואיסור עולם ליכא למימר בה דלאחר שלש מותרות: **הא מני.** דאפקיתיה להאי קרא לטעם כעיקר, רבנן דפליגי אדר"ע בהיתר מצטרף לאיסור ולקמיה מפרש מאי היא: **הי ר"ע.** מהי מילתא דר"ע שמעינן דהיתר מצטרף לאיסור: **דילמא מיין לחודיה.** ולירוק שייך למיתני בה משום דנבלע בתוך הפת והיאך משערין כזית יין, ממלא כלי מפה לפה ומביא זית ונותן לתוכו והיין היוצא הוא כזית יין וכן הוא בתוספתא דנזיר: **דאתרובת.** שאינו בעין שנבלע בפת: **מפת ומיין חייב.** ופליגי רבנן עליה דלית להו היתר מצטרף לאיסור ואילו פשט היין בכל הפת לא הוו פליגי רבנן עליה דהא אית להו טעם כעיקר ואיתעביד ליה פת גופיה איסור ובהא מיהא פליגי עליה דטעמא דר"ע משום צירוף הוא וא"כ לא נסרית כל הפת ביין מצטרף נמי היתר לאיסור לחובה: **ור"ע.** כיון דמפיק ליה להאי משרת להיתר מצטרף לאיסור: **טעם כעיקר.** היכא דליכא מידי עיקר אלא טעם כגון שרה ענבים במים מנא ליה: **בשר בחלב.** בשר שנתבשל בחלב והבשר בעיניה אלא שטעם החלב נבלע בו: **חידוש הוא.** כל איסורו תימה הוא ודבר חידוש שאינו מצוי (א) בינינו בשאר איסורין לא גמרינן חומרא דידיה לשאר איסורין דכי היכי דשאר חידושין דידיה לא הוו בשאר איסורין האי דטעם כעיקר נמי לא תיגמר מיניה: **ומאי חידושא.** משאר מילי: **אילימא היינו חידושו.** דשני דברים המותרים הם וכשנתערבו נאסרין מה שאין כן בשאר דברים: **הא כלאים נמי.** דוגמתן: **שרי ליה.** שורהו בחלב כל היום שרי כלומר מותר לשרותו בתוכו ואינו עובר עליו אפילו על אכילתו דלא אסרה תורה אלא דרך בישול ואפילו יהיב ביה טעמא ומיהו מדרבנן אסור: **בשיל ליה בשולי אסור.** עובר על בישולו ועובר על אכילתו: **גיעולי נכרים.** קדירה שבישל בה הנכרי וכשחוזר ישראל ומבשל בה היא מגעלת בליעתה לתוך של ישראל 'גיעול' לשון מקיא ופולט והתורה אסרתו במעשה מדין "כל דבר אשר יבא באש" (במדבר לא) דהיינו יורות וקומקמוסין וכיוצא בהן שמרתיחין אותן על האור: **דגמרינן מנבילה.** דכתיב לא תאכלו כל נבילה לגר וגו' (דברים יד) הראויה לגר קרויה נבילה שאינה ראויה לגר אינה קרויה נבילה: **והכא אסור.** דהאי נמי לפגם הוא דאותה בליעה משהתה בדופנו של כלי לילה אחת הפג טעמו ונתקלקל ותו לא משבחת לאוכל שהיא נפלטת לתוכו: **בת יומא.** שבישל בה הנכרי בו ביום: **דלא פגמה פורתא.** מטעם הכלי נפגמה הבליעה: **מדרבנן נשמע לר"ע.** לרבי יוחנן פריך דאמר לעיל כל איסורים שבתורה אין היתר מצטרף לאיסור חוץ מאיסורי נזיר ואוקימנא כר"ע, מכדי לר"ע שמעינן ליה דאמר באיסורי נזיר היתר מצטרף לאיסור ובשאר איסורי לא איירי מידי, ור' יוחנן אמאי לא אמר דכי היכי דאית ליה באיסורי נזיר אית ליה נמי בשאר איסורי הא ממאי דשמעינן להו לרבנן בטעם כעיקר מלינן למשמע מינה נמי דעתיה דר"ע בהיתר מצטרף לאיסור: **למו אמרי רבנן כו'.** וקא אמרי נמי הכי בשאר איסורי, ור"ע נמי דמפיק לה להיתר מצטרף לאיסור איכא למימר נמי דאית ליה מכאן אתה דן לכל התורה כולה: **אמר ליה.** כיון דמוקי ליה ר"ע להיתר מצטרף לאיסור לא מצינן למימר מכאן אתה דן:

משום

והוא הדין לערלה בשתים. וכן אמרינן בפ"ק דקדושין (דף לח:) גבי חדש ופ"ה דערלה אין איסורו איסור עולם דלאחר שלש מותר וקשה מה שמותר אחר שלש היינו האילן והאילן לא נאסר מעולם רק הפרי והפרי אין לו היתר ור"ת פי' הוא הדין לערלה בשתים היינו בשנת הרבע דיש היתר לאיסורו על ידי פדייה או להביאה לירושלים ור"י מפרש דנזיר וחדש אין איסורן איסור עולם שהגדל מן הגפן אחר השלמת נזרו לא חל עליו איסור וכן חדש היוצא מקמה השיבולת אחר הבאת העומר לא חל עליו איסור כיון שהשרישו קודם העומר וכן ערלה אחר ג' שנים היוצא ממנו אין איסור חל עליו ויש היתר לאיסורו יש לפרש כפ"ה שנזיר תוך זמנו יש לו היתר על ידי שאלה וחדש נמי לר' יהודה דאמר *יום הנף כולו אסור יש לו היתר תוך זמנו על ידי עומר וערלה אין לה היתר תוך זמנה וילדה בזקינה דבטלה אין זה אלא דערלה דפנים חדשות באו לכאן ועוד מפר"י שהפרי של חדש שנאסר כבר וכן היוצא מן הגפן קודם השלמת נזירות יש להן היתר בהשלמת זמן האיסור אבל ערלה וכלאים הפרי שנאסר אין לו היתר ופירוש זה נראה עיקר דאין צריך להעמיד כר' יהודה ואין להקשות לפי' זה אמאי לא חשיב יש היתר לאיסור בשאלה ובעומר ויהא ג' בערלה דיש לומר דלא סבר כר' יהודה אלא האיר המזרח מתיר ונזיר נמי אי מתשיל אין זה היתר לדבר שנאסר שהחכם עוקר הנדר מעיקרו וכמאן שלא נאסר מעולם אבל לפי' קמא ה"מ לאתשובי מה שהפרי עצמו נאסר לעולם והיה מותר בערלה שלש:

ודילמא מיין לחודיה. ולשון לצרף אתי שפיר כלומר לצרף היין הבלוע בתוכו:

ורבנן מבשר בחלב לא גמרינן דחידוש הוא. תימה לרשב"א התינח לרבא אלא לאביי דאית ליה בפרק כל הבשר (חולין דף קח.) דבשר בחלב לאו חידוש הוא אמאי איצטריך למילף מנזיר לטעם כעיקר*):

אלא יליף מגיעולי נכרים. הקשה ה"ר יוסף היכי יליף רבי עקיבא טעם כעיקר בנזיר מגיעולי נכרים הא נזיר קל מכל איסור שבתורה שאין איסורו איסור עולם ויש היתר לאיסורו ותי' דבמדין נמי הוו כליהן בלועות מיין ואסורים לנזיר:

ורבנן קדירה בת יומא נמי אי אפשר דלא פגמה פורתא. ואפ"ה אסר הכתוב אם כן ליכא לאיפלוגי בין בת יומא לשאינה בת יומא וכולהו אסורים ור"ע סבר קדירה בת יומא לא פגמה כלל אבל שאינה בת יומא דפגמא שרי דס"ל לפגם מותר דגמר מנבילה וה"נ סבר ר"ש בפרק בתרא דמסכת ע"ז (דף סז:) ור"מ פליג עליה התם וסבר נ"ט לפגם אסור דגמר מגיעולי נכרים דאסר הכתוב אע"ג דנ"ט לפגם הוא דאפילו קדירה בת יומא אי אפשר דלא פגמה פורתא וגיעולי נכרים לאו חידוש הוא ומה שהתיר הכתוב נבילה מוקי לה בסרוחה מעיקרא ולרבי מאיר מצי למילף נמי מגיעולי נכרים לטעם כעיקר כיון דלאו חידוש הוא ואיכא השתא שלש מחלוקות בדבר:

משום

*) [ועי' תוס' חולין קח. ד"ה מבשר וכו' כתבו דלאביי חזר בו]

עין משפט
נר מצוה

יג א ב מיי' פ"ה מהל' נזיר הל' ה:

◆

רבינו חננאל

לכדתניא משרת ליתן טעם כעיקר שאם שרה ענבים במים ויש בהן טעם יין אסור ומכאן אתה דן לכל התורה כולה ומה נזיר שאין איסורו איסור עולם אלא עד מלאת ימי נזרו בלבד ואין הנאת היין עליו אסורה אלא שתייתו בלבד [ויש היתר לאיסורו] ואפי' זה היין בעצמו שנאסר לו אחר מלאת ימי נזרו הוא מותר בו שנא' (במדבר ו' כ') ואחר ישתה הנזיר יין עושה משרת ענבים שאין בו אלא טעם יין כענבים עצמן כלאים שאיסורן איסור עולם שנא' (ויקרא י"ט י"ט) את חקותי תשמרו חקים שחקקתי לך כבר כי באיסורן הן לעולם ואיסורן איסור הנאה דכתיב (דברים כ"ב ט) פן תקדש המלאה הזרע ודרשי' לה תוקדש תוקד אש ואין היתר לאיסורו דלשריפה אזיל אינו דין שיהיה בו טעם כעיקר והוא הדין [לערלה] בשתים שאיסורן איסור הנאה שנא' (ויקרא י"ט כ"ג) ערלים לא יאכל ודרשי' ביה אחד איסור הנאה ואחד איסור אכילה ואין היתר לזה האילן באלו שני ערלה כלל לא בו ולא בפירותיו אבל אחר כן מותר הפירות והאילן והרי משרת להכי הוא דאתא ומשני רבי יוחנן זו הברייתא לרבנן היא ואני לא אמרתי אלא אליבא דרבי עקיבא דתניא רבי עקיבא אומר אפילו שרה פתו ביין ואכל כזית מפת ומיין חייב אבל הא דתנן ר' עקיבא אומר אפי' שרה פתו ביין ויש בו כדי לצרף כזית אסור דהויה היא ודחי' ממאי דחצי זית פת וחצי זית יין עליהו דמצטרפי ואסור דלמא כזית מיין לחודיה קאמר וקמ"ל אע"ג דליתיה היין לחודיה במקום אחד כיון דאית ביה שיעור לאיצטרופי כזית אסור: ואמרי' ורבי עקיבא דמפיק כל משרת להיתר מצטרף לאיסור ליתן טעם כעיקר שאסור מנא ליה ואמר מבשר וחלב שאין בחלב אלא טעם בשר וכן בבשר טעם חלב ואסירי כך כל התורה טעם כעיקר אסור ורבנן האי חדוש הוא דאי תרו לבשר כולי יומא בחלב שרי ואי מבשל להו בהדי הדדי אסירי ומאי שנא בישול משריה אלא חידוש הוא ור' עקיבא מחידוש היכי גמר ואמרי' אלא רבי עקיבא מגיעולי נכרים גמר לכל התורה כולה דהא גיעולי נכרים טעמא בעלמא הוא וכתיב (במדבר ל"א כ"ג) כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש ותניא דברים שנשתמש בהן על ידי חמין כגון יורות וקומקמוסין ומחמי חמין מגעילן ומטבילן כו' וקתני בסיפא וכלן שנשתמש בהן עד שלא הטביל ולא הגעיל ולא ליבן אסור ואוקימנא למאן דתאני נותן טעם לפגם אסור. ורבנן בכל התורה כולה נותן טעם לפגם שרי דילפינן מנבלה דכתיב בה (דברים י"ד כ"א) תתננה ואכלה וכתיב בטריפה (שמות כ"ב ל') לכלב תשליכון אותו ודייקי' מינה אם נפגמה תפסלה מלאכל הכלב פרוזה ממנה תורת טומאת נבלה וגיעולי נכרים כיון דנותן טעם לפגם מותר והכא כתיב אסור חידוש הוא ומחידוש לא גמרי' ורבי עקיבא אומר אינו חידוש כדרב חייא בריה דרב הונא דאמר לא אסרה תורה אלא קדרה בת יומה דנותן טעם לשבח הוא ורבנן אפילו קדרה בת יומה אי אפשר דלא פגמה פורתא ומפורש בע"ז: ותוב אקשי' ורבי עקיבא למה לא למד לתורה כולה מיהא נמי הכי משרת להיתר

מצטרף

מסורת
הש"ס

[נ"א הפרת]

נזיר [לה:] לז: שבועות כב:

חולין קח:

ע"ז סז: ע"ש איפכא ר"ה ברי' דרב חייא [ע"ז עה: נזיר לז: ע"ש]

◆

הגהות
הב"ח

(א) רש"י ד"ה חידוש הוא וכו' שאינו מצוי כה"ג בשאר:

(נוסח)
טעם
כעיקר

מבנה
חיפוש אחר
ר"ע שסל
היתר
מצטרף
לאיסור

אבנה
מקורות ור"ע
לטעם כעיקר

- דחית רבנן

אילימא/אלא
שלבי בירור
מהו החידוש
של בשר בחלב